

Dokumenttyp	Policy
Dokumentansvarig	Ekonomichefen
Upprättad	2019-10-01
Antagen	Kf 2013-11-11, § 134
Senast reviderad	Kf 2023-06-19, § 102
Dokumentet gäller för	Samtliga nämnder och styrelser

Policy för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv (RUR)

”Nämnderna är ansvariga för att budgeten från kommunfullmäktige inte överskrids, hur verksamheterna bedrivs och ska arbeta mot de av kommunfullmäktige beslutade målen.”

Innehållsförteckning

1	God ekonomisk hushållning	3
1.1	Vad innebär god ekonomisk hushållning?.....	3
1.2	Flera perspektiv	3
1.3	Begrepp i dokumentet	4
2	Budget	5
2.1	Budgetprocessen	5
2.2	Uppföljning av drift- och investeringsbudget	5
2.2.1	Investeringar.....	5
3	Mål	6
3.1	Verksamhetsmål	6
3.1.1	Långsiktiga mål och kommunövergripande delmål	6
3.1.2	Mål i styrelser och nämnder.....	6
3.2	Finansiella mål	6
3.3	Bedömning av god ekonomisk hushållning	7
4	Resultatutjämningsreserv (RUR)	7
4.1	Reservering till RUR	8
4.2	Reservering till RUR för Kiruna kommun	8
4.2.1	Skattefinansierade verksamheten	8
4.2.2	Stadsomvandlings finansierade verksamheter	8
4.3	Disponering från RUR	8
4.3.1	Kiruna kommuns skattefinansierade verksamhet.....	8
4.3.2	Stadsomvandling.....	9
4.4	Tillämpning och redovisning av RUR	9
5	Balanskravsutredning	9

1 God ekonomisk hushållning

1.1 Vad innebär god ekonomisk hushållning?

Enligt kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet både på både kort och på lång sikt. Grundtanken bakom begreppet god ekonomisk hushållning är att varje generation av invånare ska bära kostnaden för den service som de själva beslutar om och som de själva konsumerar, samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas.

En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det finns balans mellan löpande intäkter och löpande kostnader. Verksamhetens nettokostnader kan därför inte öka i snabbare takt än skatteintäkter och statsbidrag. Om förbrukningen under ett år uppgår till mer än intäkterna innebär det att kommande år, eller kommande generationer, måste betala för denna överkonsumtion.

En ekonomi i balans samt väl fungerande uppföljning och utvärdering av ekonomi och verksamhet är nödvändiga förutsättningar för att kommunen ska kunna leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning.

Kravet på god ekonomisk hushållning är överordnat balanskravet, vilket innebär att intäkterna ska överstiga kostnaderna. Det är inte tillräckligt att i resultatet uppnå balanskravet, utan resultatet bör ligga på en nivå som reellt sett konsoliderar ekonomin på kort och lång sikt för att kravet på god ekonomisk hushållning ska vara uppfyllt.

1.2 Flera perspektiv

God ekonomisk hushållning kan ses i två dimensioner; att hushålla i tiden samt att hushålla över tid. Det vill säga att väga ekonomi mot verksamhet på kort sikt samt väga verksamheternas behov nu mot verksamhetens behov på längre sikt. Vidare har begreppet god ekonomisk hushållning både ett finansiellt och ett verksamhetsperspektiv.

Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar, det vill säga; ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat. Kommunen måste ange en ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen och ställningen i form av finansiella mål.

Verksamhetsperspektiv tar sikte på att kommunen måste bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt för att kunna skapa förutsättningar för en god ekonomisk hushållning. För att säkerställa detta måste det finnas ett klart samband mellan resurser, prestationer och resultat. Den politiska riktningen för arbetet sätts genom mål som utgår från majoritetens politiska plattform.

Kontinuerliga uppföljningar, delårsrapporter samt årsredovisningar i relation till finansiella mål och verksamhetsmål syftar till att identifiera hur väl kommunen lever upp till god ekonomisk hushållning.

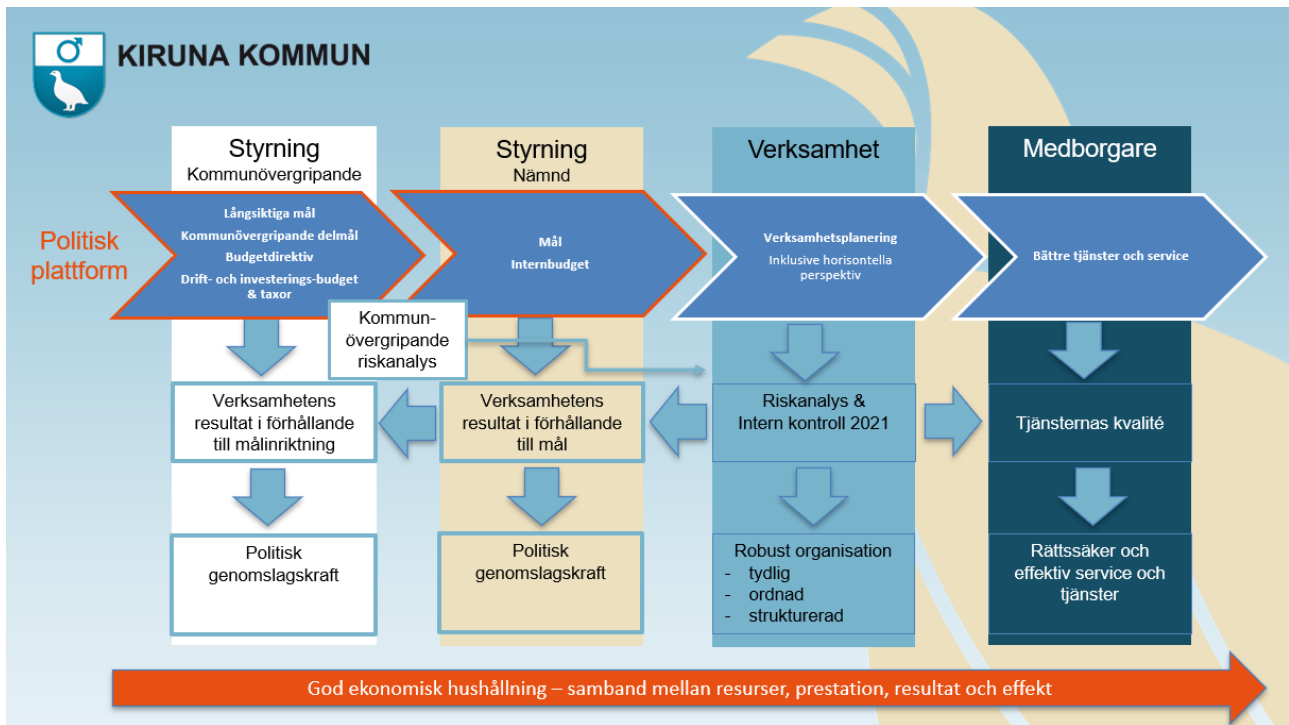

Bild 1. Generaliserad bild över kommunens styrmodell som beskriver syfte, roller och ansvar i mål- och budgetprocessen.

1.3 Begrepp i dokumentet

I dokumentet omnämns styrelser, bolagsstyrelser för helägda bolag och nämnder. Det avser följande verksamheter i koncernen:

Styrelser

- Kommunstyrelsen vad gäller uppsiktsplikt över samtliga nämnder och övriga styrelser
- Bolagsstyrelser
- Tekniska verken AB
- Kirunabostäder AB
- Aurora kultur och kongress AB

Nämnder

- Kommunstyrelsen vad gäller ansvar för den egna förvaltningen kommunledningsförvaltningen, likartat de övriga nämnderna
- Kultur- och utbildningsnämnden
- Socialnämnden
- Miljö- och byggnämnden
- Överförmyndarnämnden

2 Budget

2.1 Budgetprocessen

Kommunfullmäktige anger förutsättningarna för styrelsernas och nämndernas budgetarbete genom årliga budgetdirektiv för det kommande året samt tre planår. För att ha en långsiktig hållbar budgetplanering utgår budgetdirektivet från styrelsen och nämndernas redovisningar och andra tillgängliga planeringsverktyg.

Kommunstyrelsen bereder och tar fram förslag till kommunens samlade budget senast i oktober. Budgeten upprättas i enlighet med kommunallagens och kommunens krav på god ekonomisk hushållning och fastställs av kommunfullmäktige senast i november.

Efter att fullmäktige fastställt kommunens samlade budget för kommande år samt tre planår, ska respektive nämnd senast i december månad fastställa slutlig internbudget, verksamhetsmål och verksamhetsplan för kommande budgetår. Vid arbetet med framtagandet av internbudget och verksamhetsplan ska nämnderna utgå från beslutad budget och långsiktiga mål, kommunövergripande delmål samt den politiska plattformen för innevarande mandatperiod.

Styrelserna och nämnderna är ansvariga för att budgeten från kommunfullmäktige inte överskrids.

2.2 Uppföljning av drift- och investeringsbudget

Kommunstyrelsen har ansvar över kommunens ekonomiska förvaltning som helhet och uppsiktsplikt över nämnder och bolagsstyrelser verksamhet. Kommunstyrelsen ska inhämta de underlag de behöver för att bedöma om kommunfullmäktige behöver lämna särskilda direktiv för att säkerställa god ekonomisk hushållning. Nämnderna och bolagsstyrelserna ansvarar för att vid varje nämnd/styrelse följa upp sina verksamheter avseende ekonomi och verksamhet och delge denna uppföljning till kommunstyrelsen sk verksamhetsrapport. Nämnder samt kommunala bolag bjuds regelbundet till verksamhetsdialoger samt vid behov till uppföljning i kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens ekonomiavdelning upprättar sammanställningar över det ekonomiska läget utifrån de redovisningar som inkommit från nämnderna, bolagsstyrelserna samt den centrala förvaltningen (övergripande finanserna, med räntenetto, pensioner, lönerevision mm). Kommunstyrelsen ska vid behov föreslå kommunfullmäktige att besluta om åtgärder utifrån det ekonomiska läget.

2.2.1 Investeringar

När nämnderna och bolagsstyrelserna följer upp sin verksamhet ska det även omfatta investeringar och verksamheten ska särskilt uppmärksamma om någon investerings förutsättningar väsentligt ändras. För investeringar gäller att särskilt uppmärksamma medelsförbrukning av pågående investeringar och att de upparbetade kostnaderna är korrekta enligt projektdirektiv. Under projekttiden ska styrelsen/nämnden vidta åtgärder för fördyringar genom omdisponering av budget inom projektet eller huvudprojektet. Visar prognoser att en omfördelning inom huvudprojektet inte är möjlig ska behovet omgående underställas en prövning av kommunfullmäktige genom en ansökan om tilläggsbudget.

Kommunledningsförvaltningen ska årligen presentera en sammanställning av samtliga nämnders pågående och avslutade investeringar för kommunstyrelsen. Av sammanställningen ska det framgå investeringens totalbudget, budget och utfall för året, resultat för året samt om budget ska föras över till nästkommande år eller avslutas. Endast investeringar som var planerade att färdigställas

under året men av någon anledning blivit försenade kan överföras. Investeringar som planerats pågå under flera år ska överföras först om de fortgår efter planerat avslutsdatum.

3 Mål

3.1 Verksamhetsmål

Kommunallagen innehåller krav på att resurserna i verksamheterna används till rätt saker och att de används på ett effektivt sätt. Kommunerna ska därför ange mål och riktlinjer för verksamheterna som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Grunden för styrningen är politiska prioriteringar vilket innebär att den politiska ledningen utformar långsiktiga mål och kommunövergripande delmål för varje mandatperiod utifrån den politiska plattformen. Prioriteringarna avspeglar kommunledningens vilja att styra kommunens nämnder och styrelse inom ramen för god ekonomisk hushållning.

Styrelsen och nämnderna ansvarar för att bryta ner den politiska viljeinriktningen till årliga mål för den egna verksamheten och det ska också prägla ledning och styrning av kommunens helägda bolag vilket närmare regleras i ägardirektiven.

Verksamhetsmålen ska utvärderas och följas upp i delårsrapporten och i årsredovisningen. För att uppföljningen ska kunna genomföras på ett tillfredsställande sätt är det viktigt att målen är tydligt formulerade och uppföljningsbara.

3.1.1 Långsiktiga mål och kommunövergripande delmål

På kommun- och koncernövergripande nivå finns långsiktiga mål samt kommunövergripande delmål.

De långsiktiga målen gäller för hela koncernen och sträcker sig bortom mandatperioden. De formuleras av den politiska kommunledningen med utgångspunkt i majoritetens politiska plattform och antas av kommunfullmäktige. Dessa mål följs inte upp årligen.

De kommunövergripande delmålen är årliga mål som gäller för hela kommunen. De formuleras av den politiska kommunledningen med utgångspunkt i majoritetens politiska plattform och de långsiktiga målen. De kommunövergripande delmålen antas av kommunfullmäktige och följs upp regelbundet under året samt redovisas i delårs- och årsredovisningen.

Kommunledningsförvaltningen ansvarar för samordningen.

3.1.2 Mål i styrelser och nämnder

Mål och verksamhetsplaner i styrelser och nämnder ska utgå från den politiska plattformen samt de långsiktiga målen och de kommunövergripande delmålen som beslutats av kommunfullmäktige. Målen antas av styrelsen/nämnden och följs upp regelbundet under året samt redovisas i verksamhetsberättelsen i delårs- och årsredovisningen.

3.2 Finansiella mål

Enlig kommunallagen ska kommunerna i samband med budgeten ange finansiella mål för ekonomin som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. De finansiella målen ska ange de finansiella förutsättningarna eller ramarna för den kommunala verksamheten utifrån respektive kommuns ekonomiska situation. Vidare ska de finansiella målen ange en ambitionsnivå för kommunens finansiella utveckling och ställning.

Följande finansiella mål gäller för Kiruna kommun:

- 1) Resultatet ska uppgå till minst två procent av skatter och statsbidrag varje år.
- 2) Soliditeten för kommunkoncernen, inklusive ansvarsförbindelsen och inklusive stadsomvandlingen, ska långsiktigt ligga på 40 %.

I och med stadsomvandlingen har soliditeten ökat kraftigt och ligger för koncernen mycket högre än för en genomsnittlig kommun. För att hantera stadsomvandlingens driftkonsekvenser (ökade avskrivningskostnader) och för att finansiellt klara av en tillväxt kan soliditeten tillåtas sjunka ner till 40 %. Denna sänkning ska göras med försiktighet så att soliditeten kan hållas på 40 % långsiktigt.

- 3) Förutom taxefinansierade och strategiska investeringar ska alla övriga investeringar självfinansieras (med resultat och avskrivningar). Strategiska investeringar definieras som större infrastruktursatsningar så som byggandet av nya stadsdelar eller byggande av nya skolor eller andra verksamhetslokaler.
- 4) I resultaträkningen ska kommunens skattefinansierade verksamhet även följas upp separerad från stadsomvandlingen och därmed får kommunen och stadsomvandlingen egna resultaträkningar. Om den skattefinansierade verksamheten redovisar negativt resultat ska åtgärdsplan upprättas och det negativa resultatet återställas till det egna kapitalet inom tre år. Med kommunens skattefinansierade verksamhet menas samtliga verksamheter som finansieras med skattemedel där även finansverksamheten ingår.

Varför: Kiruna kommun har beslutat att stora delar av centrala Kiruna skall omlokaliseras pga. LKAB:s gruvdrift. Som en följd av utbetalda skadeersättningar för stadsomvandlingen kan vi få stora variationer i årets redovisade resultat. För att klara denna stadsomvandling krävs det att erforderlig finansiering finns. Redovisning av detta ska ske både i en gemensam resultaträkning, i en separerad resultaträkning och som egen ”därav”-rad under eget kapital i balansräkningen.

Kommunledningsförvaltningen ansvarar för att följa upp de finansiella målen i delårsrapport och årsredovisning.

Kommunens revisorer ska göra en bedömning om resultatet i delårsrapport och årsredovisning är förenliga med beslutade finansiella mål.

3.3 Bedömning av god ekonomisk hushållning

Den samlade bedömningen om god ekonomisk hushållning baseras på måluppfyllelse vad gäller kommunövergripande delmål och finansiella mål.

4 Resultatutjämningsreserv (RUR)

Från och med 2013 är det enligt kommunallagen möjligt att under vissa angivna förutsättningar reservera delar av ett positivt resultat till en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, det vill säga täcka underskott i samband med en framtida lågkonjunktur.

Syftet med RUR är att kommunerna ska kunna bygga upp en reserv under goda tider som kan användas under år med svag skatteunderlagsutveckling. RUR skapar större stabilitet för de kommunala verksamheterna genom att utjämna normala svängningar i skatteunderlaget.

4.1 Reservering till RUR

Kommunallagen reglerar hur stor den maximala avsättningen till RUR får vara utifrån årets resultat efter balanskravsjusteringar. Kommunen ska dock göra en egen bedömning om vad som är ett rimligt gränsvärde för att få reservera medel till RUR utifrån resultatkrav och finansiella mål. Detta för att i första hand långsiktigt konsolidera den kommunala ekonomin och därefter reservera medel till RUR.

Avsättning till resultatutjämningsreserven RUR begränsas av en så kallad 1-procents respektive 2-procentsregel. Regeln innebär att reservering till resultatutjämningsreserven får göras med högst det belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balansjusteringar som överstiger 1 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Om kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen och pensionsförpliktelser, ska gränsen i stället uppgå till 2 procent av de ovan nämnda posterna. Inget hindrar att man lokalt sätter upp högre gränsvärden för när reserveringar får göras.

4.2 Reservering till RUR för Kiruna kommun

4.2.1 Skattefinansierade verksamheten

Kommunen ska göra årliga avsättningar till RUR när ekonomi och regelverk tillåter det. Den samlade avsättningen till RUR får inte överstiga 10 procent av medelvärdet av intäkterna från skatter, statsbidrag och fastighetsavgifter under den senaste femårsperioden.

Årets resultat ska justeras, för de intäkter och kostnader som uppstått på grund av stadsomvandlingen, innan avsättning för RUR beräknas för Kiruna kommuns skattefinansierade verksamheter och reserveringen ska framgå som not/markering i eget kapital

4.2.2 Stadsomvandlings finansierade verksamheter

Den del av årets resultat som uppstått på grund av stadsomvandlingens intäkter och kostnader ska beräknas som RUR för Kiruna kommuns stadsomvandling och reserveringen ska framgå som not/markering i eget kapital

4.3 Disponering från RUR

4.3.1 Kiruna kommuns skattefinansierade verksamhet

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. För att definiera en konjunkturcykel används utvecklingen av det underliggande skatteunderlaget. Prognosen för det årliga underliggande skatteunderlaget för riket, jämfört med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren, används som riktvärde när disponering från RUR får göras. Om prognosen understiger genomsnittet får reserven användas. Detta gäller både vid budgetarbete och vid bokslutsarbete.

Eftersom kommunen aldrig vet hur lång en pågående lågkonjunktur kommer att vara är det inte tillåtet att disponera hela RUR under det första året av en lågkonjunktur utan en del av reserven

sparas till de kommande åren. På så sätt kan kommunen mellan åren arbeta med olika kombinationer av åtgärder i verksamheten och disponering av RUR.

4.3.2 Stadsomvandling

Stadsomvandlingens del av RUR får disponeras löpande så länge stadsomvandlingen pågår och kapital finns märkt i eget kapital för ändamålet. Stadsomvandlingens resultat kommer att fluktuera under åren och RUR:en kommer att påverkas årligen.

4.4 Tillämpning och redovisning av RUR

Beslut om att reservera medel till, respektive disponera medel från RUR ska i första hand fattas i samband med besluten om budgeten.

I samband med behandling av delårsbokslut och bokslutsprognoser kan kommunen behöva fatta beslut om en omprövning av reservering respektive disponering. Om det krävs åtgärder i verksamheterna kan dessa eventuellt vägas mot att disponera RUR under förutsättning att skatteunderlagsutvecklingen och det prognostiserade resultatet tillåter det.

Resultatutjämningsreserven ska redovisas som not/markering under kommunens egna kapital i balansräkningen. Eftersom reserven enbart är en delpost redovisas inte förändringen av reserven över resultaträkningen, vilket innebär att reserveringen inte påverkar kommunens resultat.

5 Balanskravsutredning

I förvaltningsberättelsen ska en utvärdering göras om antagna mål och riktlinjer uppnåtts och följts. Även den ekonomiska ställningen ska utvärderas. Dessutom är det obligatoriskt att sammanställa en balanskravsutredning som definierar "Årets resultat efter balanskravsjusteringar" och i förekommande fall redovisar förändringen av RUR. Av balanskravsutredningen ska "Årets balanskravsresultat" framgå.

I förvaltningsberättelsen ska det framgå om kommunen har negativa balanskravsresultat att reglera från tidigare år. Finns det inget underskott från tidigare år att reglera räcker det att ange att kommunen inte har något balanskravsunderskott.

Det finns vissa möjligheter att hänvisa till så kallade synnerliga skäl för att inte reglera ett balanskravsunderskott.